

طلا و نقره ای که در زمان پادشاهان هخامنشی بجز آنه میآمده تماماً مسکوک بوده که بیشتر آنها را بشکل شمش، نگاه میداشتند و بقرار گفته، برخی از مورخین قریب چهل هزار تومان طلا و نقره بصورت شمش (تزدیک به هزار خروار) و نه هزار تالان پول مسکوک (تزدیک ۷۵۰ خروار) اسکندر در خزانه شوش بدست آورده و در خزانه پارس پولیس هم ۱۲۰۰۰۰ تالان تزدیک به هزار خروار) طلا و نقره ضبط کرده است. در زمان اشکانیان، پول مس رواج نداشته ولی طلا از راه تجارت وارد کشور میشده و مخصوصاً در زمان اردوان چهارم که رومیها غرامت جنگ بایران میپرداختند، طلای زیادی بایران وارد شد. آقای رحیم زاده صفوی در کتاب «ایران اقتصادی» در صفحه ۶۶ چنین مینویسند: «دولت روم برای اثبات اولویت خود نسبت بدول عالم، ضرب سکه طلا را بخود اختصاص داد و با جمع دولیکه داخل روابط مستقیم میگشت عهدنامه‌هایی امضا می کرد که یکی از مواد آن این بود که سکه طلای روم را پذیرفته و خود سکه زر نزنند و شاهنشاهی اشکانی در عین آنکه بنا بر اعتراف خود رومیها، رقیب و همسر و برابر روم بوده از قبول پیشنهاد آن دولت در اینخصوص، ناکزیر شد زیرا مجلس سنای روم بعموم تجار اتباع خود قرضن اکید کرده بود که سکه طلای هیچ دولتی را نپذیرند و با اتباع دولتی که سکه زر داشته باشند، معامله نکنند طبیعی است که منع دادوستد ایرانیان با رومیها خسارت و زیان بسیاری برای دولت اشکانی فراهم میساخت، لذا از لحاظ حفظ منافع ملت و عواید دولت، اشکانیها بضر سکه طلا نپذیرداختند و مسکوکات آنها تنها نقره بود.»

نام سکه اشکانیان «دراخم» که مأخوذ از یونانی است بوده و این همان واژه ایست که بعدها درهم و درم شده. وزن دراکم در حدود چهار گرام و یکطرف سکه، صورت اشک اول بحالت نشسته که کماتی در دست داشته و طرف دیگر آن تصویر پادشاه وقت منقوش بوده و عباراتی هم بیونانی مثل آرشاک تادل، نامور، نیکوکار و درست یونانیها که بعد عبارت فارسی هم بآن اضافه شده در طرفین سکه محکوک بوده است.

زمانیکه اردشیر پاپکان بسلطنت رسید، پول طلای یونانی و پول نقره اشکانی

رواج داشت، برای اینکه امور تجارت مختل نشود اردشیر، مصلحت در آن دید که وضعیت موجوده را ادامه دهد.

آقای پیرنیا در کتاب «ایران باستان» صفحه ۲۰۴ شرحی باین مضمون درباره پول دوره ساسانیان نگاشته اند: «سکه های طلای ساسانی در زمان شاپور اول و دوم، موافقتی با سکه های طلای رومی داشته، وزن سکه های ساسانی مختلف و از ۲۲۲ تا ۱۳۰ گندم انگلیسی است (۱۵۰ گندم مساویست با یک گرام) بنا بر این معلوم است که سکه های طلای ساسانی از حیث بزرگی و کوچکی اقسام متعددی داشته ... سکه نقره ساسانی همان در اخم بود ولی از تبعات محققین چنین برمی آید که در زمان ساسانیان کلمه در اخم استعمال نمیشده و سکه نقره را (زوز) یا (کرشه) مینامیدند. وزن سکه نقره، گاهی ۴ گرام و زمانی قدری بیشتر بود.

... ظن غالب اینست که پول مسی را «مها» مینامیدند (لفت مها سامی است) ... در روی سکه صورت نیم تنه شاه گاهی با کلاه خود وزمانی با تاج وجود دارد که اطراف آن عباراتی بخط پهلوی مانند اردشیر، پرسفنده اهور مزدا، شاهنشاه ایران محکوک بوده و در پشت سکه، صورت آتشکده است که در دو طرف آن دو مؤبد ایستاده بوده.

در خصوص ذخیره خزانه شاهان ساسانی، اطلاعات مبسوطی در دست نیست و آنچه که معلوم است اینست که در زمان خسرو پرویز، با وجود مخارج هنگفت دولت در جنگهای مختلف ذخیره خزانه بهر آرزو شدت میلیون سکه نقره بالغ میشده است. زمانیکه تازیها بر ایران و سوریه و آفریقا تسلط یافتند در ایران سکه های نقره عهد ساسانیان در ممالک غرب و آفریقا سکه های (بیزانتین) رواج داشته و اعراب نیز همان سکه ها را نسبت بمحل تقلید کردند، مثلاً در ایران سکه های نقره با نقش آتشکده که در حاشیه آن بسم الله نوشته شده بود، رواج پیدا کرد، بعداً اعراب بفکر ضرب سکه های مستقلی افتادند و برای اولین مرتبه در سنه ۴۰ هجری در زمان عبدالملک مروان ضرب این سکه ها منظم تر شد و سکه هائیکه در این زمان ضرب میشد به شکل زیر بود: